

Irak'ın Dönüm Noktası

Muhanad Seloom

Özet: Irak'ta süren sosyo-politik çekişmeleri tayin eden dinamikler değişmiş durumdadır. 2003 yılından bu yana Iraklılar ilk kez, geleneksel etnik ve mezhep angajmanları ile temsil edilmek yerine, görevi başındaki yetkili isimlerin liderlik ettiği temsili bir hükümet kurmaya çalışıyorlar. Ancak Irak'taki siyasi partiler, Irak'ın yeni hükümetinin 2003 sonrası ortak kota sistemine dayanarak kurulmasını müzakere etmeyi tercih ettiler. Iraklılar protesto gösterileriyle siyasi elitlere; temel hizmetlerin temininde, kronikleşen yolsuzluklarla mücadele etmede ve yeni istihdam olanakları oluşturmada mahir teknokratik bir hükümet kurmaları konusunda baskı yapıyorlar. Dolayısıyla Iraklılar için yeni hükümetin iyi bir yönetim becerisine sahip olması gerekiyor.

Irak'ın birkaç kentinde cereyan eden protestolar, son seçimlerde temsil hakkı kazanan siyasi partileri etnik-mezhepsel alt kimlikleri pahasına birlikte çalışmaya zorlamıştır. Görünürde Irak, işlevsel bir demokrasi izlenimi veriyor ancak bu konuda yapılacak derinlemesine bir inceleme, Irak'ın ciddi problemleri olduğunu gösterir.

İŞİD sonrası dönemde Irak, on yıldan uzun bir süredir devam eden zayıf yönetim ve yolsuzluk belasından henüz kurtulamamıştır. Irak'ın güney kentlerinde yaşanan, yolsuzlukla mücadele protestoları, derhal ele alınması gereken altyapı ve yönetim sorunlarının ciddiyetinin bir göstergesidir. Aynı şekilde, İŞİD'e karşı savaşta tahrip edilen Musul, Ramadi ve Felluce gibi Sünni yoğunluklu şehirlerin yeniden inşası ve istikrara kavuşturulması için kullanılmak üzere acil fon ihtiyacı söz konusu. Bu noktada Irak hükümeti, yeniden inşa için gereken tüm masrafları tek başına karşılayamayacağını açıklamıştır. Sonuç olarak Irak hükümeti hem bölgesel hem de uluslararası bağışçılardan bağış ve yatırım kredisi talebinde bulunuyor. Irak'ın yeniden inşası için 12-14 Şubat 2018'de Kuveyt'te düzenlenen konferansta bir araya gelen toplam 74 ülke, Irak'ın yeniden inşası için gereken toplamda 88 milyar dolarlık maliyetin 30 milyar dolarlık kısmını bağış ve borç olarak verme vaadinde bulundu. En büyük bağışçılar arasında bulunan Türkiye ve Suudi Arabistan ise toplam 8 milyar dolarlık bir söz verdi.¹ Türkiye ve Suudi Arabistan, bağışlar ve yatırım kredileri yoluyla yalnızca Irak içinde stratejik nüfuz alanları yaratmayı amaçlamakla kalmıyor, aynı zamanda Iraklıların İran'ın Irak politikaları üzerinde

artan etkisine direnebilecek bir temsili hükümet kurmasını da istiyor. Ancak bağışçıların verdiği taahhütlerin eksiksiz olarak yerine getirilip getirilmeyeceği konusu belirsizliğini koruyor.

İŞİD'e karşı savaşın istenmeyen diğer bir yan ürünü de güçlü militan grupların yükselişiydi. Bu gruplar, devletin silahlı kuvvetlerinin meşru şiddet tekeli için bir tehdit oluşturuyor. Yukarıda bahsedilen problemlere ek olarak Bağdat'taki hükümet, tartışmalı bölgelerin karara bağlanması, Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ne (KBY) tahsis edilecek bütçenin payı ve Kerkük'ün statüsü de dâhil olmak üzere KBY ile tüm bu öne çıkan başlıkları henüz çözüme kavuşturabilmiş değil. Pek çok zorlukla karşı karşıya olunan bu cenderede Irak'ın yeni hükümetinin nasıl bir rolü nasıl olması gerektiği sorusu öne çıkıyor.

Iraklılar, yeni kurulan hükümetin öncekilerden farklı olacağını umuyor. ABD'nin 2003'te Irak'ı işgal etmesinden bu yana Irak, zayıf yönetim ve bölücü etnik-mezhep siyaseti tarafından adeta rehin alınmıştır. Birçok Iraklı, Irak'ın ulusal çıkarlarına karşı olarak ülkeyi yabancı güçlerle birlikte yöneten siyasi elitleri beceriksizlik, yolsuzluk ve gizli anlaşmalarla suçlamaktadır

Iraklılar, yeni kurulan hükümetin öncekilerden farklı olacağını umuyor. ABD'nin 2003'te Irak'ı işgal etmesinden bu yana Irak, zayıf yönetim ve bölücü etnik-mezhep siyaseti tarafından adeta rehin alınmıştır. Birçok Iraklı, Irak'ın ulusal çıkarlarına karşı olarak ülkeyi yabancı güçlerle birlikte yöneten siyasi elitleri beceriksizlik, yolsuzluk ve gizli anlaşmalarla suçlamaktadır. Nitekim bu yapısal sorunlar, Irak'ın farklı şehirlerinde kronik şiddet döngüsü için verimli bir

zemin oluşturdu. Haziran 2014'te zayıf yönetimden kaynaklı hoşnutsuzluk ve Sünni topluma dönük olarak uygulanan ayrımcı politikaların sonucunda Irak Şam İslam Devleti'nin (İŞİD) yükselişi bunun kanıtıdır. Benzer şekilde, kaynakların yanlış yönetimi ve yolsuzluklar karşısında yoğun nüfuslu şehirler; temiz su, elektrik ve uygun atık su imha tesisleri gibi en temel hizmetlerden yoksun kalmıştır.

7 ve 8 Eylül 2018'de petrol zengini Basra kentindeki gösteriler, genç protestocuların yerel yönetim idarelerinin ofislerini, diplomatik elçiliklerin ana merkezlerini ve yabancı petrol şirketlerinin binalarını ateşe vermesiyle şiddetli bir hâl aldı. Yerel güvenlik güçleri ise bu gösterilere önderlik eden genç protestocuların sayısı karşısında adeta şaşkına döndü. İşlevsel bir özel sektör ekonomisinin yokluğunda devlet destekli patronaj ağları; kayırmacılık, aşiretçilik ve yolsuzlukla birleştiğinde, binlerce genç Iraklı işsiz kalarak bir geçim imkânından yoksun kaldı. Bu bağlamda Iraklılar yeni hükümetin gerçek siyasi ve ekonomik reformlar gerçekleştirmesini bekliyorlar.

Yeni Irak Hükümeti

Irak Parlamentosu, ancak 15 ve 16 Eylül 2018'deki ikinci ve üçüncü oturumlarında ülkenin Başkanını ve parlamento milletvekillerini seçebildi. Bir Arap Sünni olan Muhammed El Halbusi, Irak tarihinin gelmiş geçmiş en genç Meclis Başkanı oldu. Ancak ataması tartışmalarla çevrilidir. Başkanlık konumunu kazanmak için farklı Sünni siyasi gruplar arasında şiddetli bir rekabet yaşandı. Dahası, rakip Sünni siyasi gruplar Başkanların aday gösterilmesinin ve ardından seçilmesinin yolsuzluk anlaşmasının sonucu olduğuna dair endişelerini dile getirdiler.² Halbusi'nin adaylığı ve seçilmesi, 2003'e kadar uzanan Sünni siyasi gruplar arasındaki derin bölünmeleri açıklıyor.³

Bu durum, bugüne kadar devam eden olayların resmi bir kaydı olmasına rağmen, arka plandaki karmaşıklıklar çok daha ayrıntılıdır.

Başbakan İbadi'nin zafer elde etme şansı, Ayetullah Ali el-Sistani'nin Irak'taki bir sonraki Başbakan'ın daha önce üst düzey bir hükümet görevinde bulunmamış olması gerekliliğini de içeren bir dizi şartı ortaya koymasıyla önemli ölçüde azaldı

Irak Parlamentosu'nun 3 Eylül 2018'de gerçekleştirdiği oturumun öncesinde, en büyük parlamento blokunu oluşturmak için yarışan siyasi koalisyonlar ve bir sonraki Başbakanı atayacak olanlar iki kampa bölündü: Birincisi Mukteda el-Sadr tarafından yönetildi ve daha sonra Başbakan Haydar el İbadi göreve geçti; ikincisi ise Cumhurbaşkanı Yardımcısı Nuri El Maliki (İslami Davet Partisi) ve Hadi El Amiri (Fetih Koalisyonu – Haşdi Şabi) tarafından yönetildi. Başbakan İbadi, ABD hükümeti ve müttefikleri tarafından yeğlenen bir isim olarak öne çıkarken, Cumhurbaşkanı yardımcısı Maliki'nin bloğu İran yanlısı olarak biliniyor. Başbakan İbadi'nin zafer elde etme şansı, Ayetullah Ali el-Sistani'nin Irak'taki bir sonraki Başbakan'ın daha önce üst düzey bir hükümet görevinde bulunmamış olması gerekliliğini de içeren bir dizi şartı ortaya koymasıyla önemli ölçüde azaldı. Adil Abdülmehdi, Irak Başbakanlığını kazanan yeni [üzerinde anlaşılan] isimdir. Ancak yakın zamana kadar, Başbakan Abdülmehdi'nin nasıl aday olduğu belli değildi. Çünkü ne en büyük parlamento bloğu tarafından aday gösterildi ne de şimdiye dek böyle bir blok oluştu.

Sadr ve Hadi el-Amiri arasında Twitter üzerinde geçen bir diyalogda⁴ Sadr; Adil Abdülmehdi'nin, Hadi el-Amiri ile Mukteda el-Sadr arasında yapılan "Irak'ı

Yeni bir Şekilde Yönet" anlaşması sonucu Irak'ın bir sonraki Başbakanı olarak atandığını açıkladı. Sadr'ın Twitter'ı Hadi el-Amiri'yle iletişim kurmak için bir platform olarak kullanması, bu anlaşmanın kırılma potansiyelini onaylıyor. Sadr Twitter'da şunları yazmıştı:

"Mücahid kardeşim Hadi El-Amiri'ye mesajım: El-Fetih ve El-Bina'nın bazı Sünni unsurları arasında muazzam [yozlaşmış] anlaşmalar var ve benzeri görülmemiş bir dış destekle [para] bakanlık pozisyonlarını satın alıyorlar. Sevgili kardeşim, Irak'ın bağımsızlığını ve egemenliğini koruyacak yeni ve doğru bir yönetimin gerektiğine karar verdik. Bu ittifakı Irak'ı ve Irak halkını sevmeye bayrağı altında sürdürmeyi de kabul ettik [...] ya ittifakımızı bu şekilde sürdürürüz ya da ne isterlerse [yolsuzluk yoluyla] almalarına izin veririz [...] benim ittifakım seninle; yolsuzlukla ve milis askerlerle değil. Anlaşmanın senin tarafındaki ucunu savunmanı umuyorum."

Hadi al-Amiri ise Sadr'ın tweet'ini şöyle cevapladı: Lütfen bana bu iddiaların kanıtını gönderin, böylece ben de ilgili yasal makamlara suç duyurusunda bulunurum.⁵ Bu bağlamda, El Amiri, Sadr'ın iddialarını temelsiz olduğunu düşünerek reddetmiştir. Sadr ve El Amiri arasındaki anlaşmazlık Başbakan Adil Abdülmehdi'nin neden Bakanları kendi kabinesine atamak için mücadele

ettiğini de açıklıyor.⁶ Bu noktada Adil Abdülmehdi'nin hükümeti "Herkes Teminat" şeklinde tanımlanabilir.⁷

ABD'nin, İran'a uygulanan yaptırımlar ile birlikte Kapsamlı Ortak Eylem Planı'ndan (KOEP) çekilmesi ve İran ile ABD yetkilileri arasında gerilimi tırmandırıcı söylemlerin tümünün,⁸ Irak'ın yeni hükümetinin kurulmasını etkileyen faktörler⁹ olduğunu hatırlamak önemlidir. 2003 yılında Saddam rejiminin çöküşünden bu yana İran'ın; iktidardaki İslami Davet Partisi, Bedir Tugayı, Sadr ve birkaç Şii militan grubu gibi Irak'taki güçlü siyasi aktörlerle "özel bir ilişki" içerisinde olduğu bilinmektedir. Ancak hâlihazırda hem ABD hem de İran, Irak'ın yeni hükümetini şekillendirmek için yarışıyor. Sonuç olarak Irak; İran ve ABD'nin istediklerini almaları ve ilgili stratejik çıkarlarını korumaları için bir savaş alanına dönüştü.¹⁰ Bir yandan ABD, Iraklıların İran'ın Irak'taki artan etkisine engel olabilecek vatansever bir hükümet kurmalarına yardım etmek istiyor. Diğer yandan İran ise Irak'taki müttefiklerini teorik olarak Irak'ı, Suriye'yi, Filistin'de Hamas'ı, Lübnan Hizbullahı'nı ve Yemen Husi'lerini içeren sözde Direniş Eksen'i'ni sürdürmek için Bağdat'ta bir İran yanlısı hükümet oluşturmak üzere seferber ediyor. İran için Irak'taki etkisini sürdürmek stratejik bir önceliğe sahip. Ancak İran, Irak içinde ciddi zorluklarla karşı karşıyadır. Artan bir baskın güç olarak algılanan İran'ın Irak'taki Şii demografik çoğunluğu karşısındaki rağbeti de zayıflıyor. Dahası,

ABD'nin, İran'a uygulanan yaptırımlar ile birlikte Kapsamlı Ortak Eylem Planı'ndan (KOEP) çekilmesi ve İran ile ABD yetkilileri arasında gerilimi tırmandırıcı söylemlerin tümünün, Irak'ın yeni hükümetinin kurulmasını etkileyen faktörler olduğunu hatırlamak önemlidir

İran'ın Irak'taki müttefikleri yolsuzlukla suçlanıyor ve İran'la çatışma halinde olduklarından halkın desteğini de kaybediyor.

Irak'ta hükümetin oluşumunu etkileyen ve henüz eklenmiş bir diğer değişken, Sünni ve Kürt siyasi partileridir. Sünni siyasi partileri, 12 Mayıs 2018'de yapılan seçimler için cephelerini zamanında birleştiremediler. Bu başarısızlığın nedeni, iç liderlik rekabetlerine bağlanabilir.¹¹ Bu partiler çoğunlukla herhangi bir gerçek politika programı sunmayan bireyler etrafında kurulur. Irak İslam Partisi (İİP) şu anda hiyerarşik bir yapıya ve tanımlanmış politika programına sahip tek Sünni siyasi partidir.¹² Daha da önemlisi, İİP 2018'deki seçimlere doğrudan katılmamıştır. Bunun yerine, partinin bireysel adayları Şii liderliğindeki listeler de dâhil olmak üzere farklı seçim listeleri altında parlamentoya girmiştir. Seçimlerden sonra, şimdi 14 İİP parlamento üyesi var.¹³ Şii İslamcı siyasi partilere benzer şekilde İİP'nin popülerliği, Sünni çoğunluklu kentlerde düşüyor. Birçok Sünni ise İİP'yi beceriksizlik, yolsuzluk ve siyasi çıkarlarını en üst düzeye çıkarmak için dini kullanmakla suçluyor.

Sünni siyasi düzeni, uzun zamandır Sünni toplumu temsilcisi olduğu iddia edilen siyasi ihtilafların yükselişine ve düşüşüne şahit oldu. 2014 yılına kadar İİP eski Başkan Yardımcısı Usame El-Nuceyfi tarafından yönetilen Muttahidun, Irak'ın Diyalog Cephesi'nin başında bulunan Salih El-Mutlak ve eski Başbakan İyad Allavi'nin Irak Ulusal Hareketi (eski Irak Milli Uyum partisi ve El-Vataniye), Sünnileri temsil eden temel siyasi gruplar olarak kabul edildi. 2018'de yapılan seçimler, daha faydacı ve üst düzey hükümet pozisyonlarına ulaşmak için uzlaşmaya istekli yeni siyasi aktörlere yol açtı. El-Anbar Hawitona partisine

İran için Irak'taki etkisini sürdürmek stratejik bir önceliğe sahip. Ancak İran, Irak içinde ciddi zorluklarla karşı karşıyadır. Artan bir baskın güç olarak algılanan İran'ın Irak'taki Şii demografik çoğunluğu karşısındaki rağbeti de zayıflıyor

liderlik eden yeni Parlamento Başkanı Halbusi Bey, Iraklı milyarder Cemal El-Karbuli Bey'in liderliğindeki El-Hal Partisi'nin müttefikidir. El Halbusi, Sünni bir rakibi olan eski Başkan Yardımcısı Usame El-Nuceyfi'ye galebe çalmayı başardı. Ayrıca, Başbakan Yardımcısı Salih El-Mutlak'ın Irak Diyalog Cephesi ve Başkan Yardımcısı Allavi'nin Irak Ulusal Hareketi, üst düzey hükümet pozisyonları için dikkate alınacak yeterli sayıda sandalye kazanamadı. Sünni siyasi partilerin yükselişi ve düşüşü, IŞİD'in Irak'taki Sünni toplumu üzerindeki etkisini ortaya koyuyor. Pek çok Sünni, temsilcilerinin onları IŞİD'ten ve İran destekli milislerden koruyamadıklarını, ülke içinde yerlerinden edilmiş kimselere yardımcı olamadıklarını veya 2014 öncesi seçimlerinin vaatlerini yerine getiremediklerini düşünüyorlar.

Şii siyasi partileri aynı zamanda iç liderlik rekabetlerine sahip ve gerçek politika programlarından yoksun olsalar da onları ayıran tek şey bir dini otoritenin (Merciiyye) altında bir araya gelmeleridir. Ayetullah Ali El-Sistani, rakip Şii hizipleri arasındaki siyasi yerleşimleri kolaylaştırmak için sıklıkla bir katalizör görevi görüyor. Ayrıca, İran'ın Bağdat'ta hükümet yanlısı uzlaştırıcı bir rol oynaması nedeniyle pozisyonları güçleniyor. Buna karşılık, Sünni siyasi partilerin altında toplanacağı tek bir dini otorite ya da farklılıklarını ortadan kaldırmaları için İran gibi yegane bölgesel bir patron da yok. Aslında Sünni siyasi gruplar, Türkiye, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar gibi farklı bölgesel güçlere "yakın" durumdadır.

Bu bölgedeki Sünni çoğunluk ülkeleri arasındaki kutuplaşmanın dikkate değer bir örneği 2017 Körfez krizidir ve bu Sünni iç bölünmeleri üzerinde de zincirleme bir etki yaratmıştır.

Etkili bir yönetimin aciliyetine rağmen, Sünni siyasi partilerin bu ihtiyaca yönelik çabalarına öncelik vermedikleri görülüyor. Musul, Felluce, Tikrit ve Ramadi gibi büyük Sünni şehirleri IŞİD'e karşı savaşta büyük oranda tahrip edildi. Bu şehirlerin yeniden inşası ve istikrara kavuşturulmasının 88 milyar dolara mal olacağı tahmin ediliyor.¹⁴ Irak'taki Sünni topluluğu, yeni Irak hükümetinin, ülke içinde yerlerinden edilmiş kimselerin evlerine geri dönmelerini kolaylaştırmak, güvenlik kaygılarının üzerine gitmek ve yeni istihdam olanakları yaratmak için bölgelerinde yeniden bir yapılanma kampanyası başlatmasını bekliyor. Yine de Sünni siyasi partilerin liderleri, Irak'ın bir sonraki hükümetindeki üst düzey hükümet pozisyonlarını korumak için geleneksel etnik-mezhep kotası sisteminden yararlanarak rekabet ediyorlar. Yolsuzluk, yetersizlik ve kayırmacılık suçlamasıyla, Sünni siyasi partilerin Sünni topluma verdikleri sözleri nasıl yerine getirebileceğini kestirmek zor.

Eski bir Kürt siyasetçi olan Berhem Salih, 2 Ekim 2018'de Irak Parlamentosu tarafından ülkenin yeni Cumhurbaşkanı olarak seçildi. Aynı gün Salih, Adil Abdülmehdi'yi Başbakan olarak atadı. Bu durum, yorumcular tarafından Sadr ve Hadi El-Amiri arasında gayriresmi olarak kurulan siyasi ittifakın¹⁵ bir parçası olarak görülüyordu. El-Amiri ve Sadr parlamenter bir çoğunluğu oluşturamazken, örgütlerinin önemli bir halk desteği olduğunu ve güçlü silahlı milisleri kontrol ettiklerini belirtmek gerekir. Başbakan Abdülmehdi, Bakanlar

Irak'taki Sünni topluluğu, yeni Irak hükümetinin, ülke içinde yerlerinden edilmiş kimselerin evlerine geri dönmelerini kolaylaştırmak, güvenlik kaygılarının üzerine gitmek ve yeni istihdam olanakları yaratmak için bölgelerinde yeniden bir yapılanma kampanyası başlatmasını bekliyor

Kurulundaki tartışmanın ortasında yemin etmiştir. Iraklı yasa koyucular henüz İçişleri, Savunma, Adalet ve Eğitim Bakanlıkları gibi kilit mevkileri onaylamıyor. Kürt siyasi partileri için yeni Irak hükümetindeki “payları” neredeyse tamamen güvence altına alındı. Cumhurbaşkanı Berhem Salih ve Maliye Bakanı Fuad Hüseyin, KBY'ye hükmeden iki büyük siyasi partiyi, sırasıyla Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) ve Kürdistan Demokrat Partisi'ni (KDP) temsil eden kıdemli Kürt siyasetçileridir.

Sünni siyasi partilerin aksine, Irak'taki Kürt partileri birleşik bir cephe sunuyorlar ve daha tanımlanmış politika programlarına sahipler. KDP ve KYB gibi Kürt siyasi partileri, 25 Eylül 2017 tarihinde yapılan KBY'nin bağımsızlık referandumuna cevaben, KBY ekonomisinin Bağdat'taki merkezi hükümetin getirdiği yaptırımların yıkıcı etkilerinden kurtulmasına yardımcı olacak politika programları belirlediler. Kürt siyasi partileri, Irak Anayasası'nın 140. maddesinin uygulanmasıyla tartışmalı bölgeler konusunu çözüme kavuşturma konusunda da kararlılar. İçerde ise Kürt siyasi partileri Peşmerge'nin tek bir çatı altında bir araya getirilmesine, petrol dışında alternatif gelir kaynakları yaratılmasına ve daha iyi yönetime zemin hazırlayacak siyasi reformların gerçekleştirilmesine dair politikalar uygulamaya da niyetli. Buna karşılık Iraklı Kürtleri bekleyen zorluklar da var. Kürt halkı ve siyasi seçkinleri arasında geniş bir makas aralığı var. 2017 ve 2018 yıllarında Kürt federal bölgesi, 25 Eylül 2017'deki tabiri caizse uğursuz bağımsızlık

referandumuna¹⁶ cevaben; yolsuzluk, kayırmacılık ve zor ekonomik koşullarla¹⁷ Bağdat'ın Kürdistan Bölgesel Hükümeti'ne karşı yaptırımları tarafından daha da şiddetlenen birkaç protesto gösterisine şahit oldu. Ayrıca, KBY'deki demokratik süreç, zayıf demokratik kurumlar ve iç siyasi ihtilaflar nedeniyle ciddi zorluklarla karşı karşıyadır.¹⁸ Iraklı Kürtlerin talepleri, ekonomik koşulların iyileştirilmesine, yolsuzlukla mücadele ve Kürdistan Bölgesel Hükümeti'nin demokratik yapılarını eski haline döndürmeye odaklanıyor. Eski KBY Başkanı ve KDP lideri Mesud Barzani, 23 Kasım 2018 tarihinde Bağdat'ı ziyaret etti.¹⁹ Bu ziyaret, 25 Eylül 2017 tarihli bağımsızlık referandumundan sonra KBY ile Irak hükümeti arasındaki ilişkide bir dönüm noktasını temsil ediyor. Bağdat ve Erbil'in yakın bir zamanda aralarındaki sorunları büyük ölçüde çözüme kavuşturmak için bir yol haritası üzerinde resmi olarak anlaşmaları bekleniyor.

KBY'deki demokratik süreç, zayıf demokratik kurumlar ve iç siyasi ihtilaflar nedeniyle ciddi zorluklarla karşı karşıyadır. Iraklı Kürtlerin talepleri, ekonomik koşulların iyileştirilmesine, yolsuzlukla mücadele ve Kürdistan Bölgesel Hükümeti'nin demokratik yapılarını eski haline döndürmeye odaklanıyor

Sonuç

Gelinen noktada Irak, bir dönüm noktasındadır. Yeni Irak hükümeti, ya Irak'ı kararsızlığın eşiğinden çekip çıkaracak ya da kendisini önceki hükümetlerin ön ayak olduğu kargaşanın içerisinde bulmaya devam edecektir. Iraklılar 2003'ten bu yana ilk kez, Irak'ın Şii, Kürt ve Sünni topluluklarından kaynaklı etno-mezhepsel kotalarından arınmış, iyi yönetim yoluyla temsil edilme talebinde birleşiyorlar. Siyasi alt kimlikler halkın bilincinde hâlâ yerini korusa da, Irak'ta

vatanseverlik politikasının kök salması açısından artan bir ivme var. Irak'ın ekonomik ve siyasi reformları hayata geçirebilecek vizyon sahibi bir lidere ihtiyacı var. Başbakan Abdülmehdi ve Cumhurbaşkanı Berhem Salih, el birliğiyle Irak'ı, şimdiye kadar Irak'taki aşırılık yanlısı ve toplumsal şiddetin yeniden dirilişine zemin sunan etno-sekteryen siyaset ve yolsuzluk döngüsünün dışına çıkarabilirler. Eşit bir biçimde yeni hükümetin çabalarını engellemek yerine hükümetin performansını izlemeyi amaçlayan sağlıklı bir parlamenter muhalefet geliştirilmelidir. Irak'ın önceki parlamenter muhalefetleri, rakip siyasi partiler tarafından öç almak, partinin seçim tabanını pekiştirmek için etnik-mezhepsel duyguları uyandırmak amacıyla kullanıldı ve çoğu uç durumda, hükümet bakanları yolsuzluk anlaşmalarını zorlamak için parlamento [seçilmiş] soruşturma komitelerini bile kullandı.²⁰

Iraklılar 2003'ten bu yana ilk kez, Irak'ın Şii, Kürt ve Sünni topluluklarından kaynaklı etno-mezhepsel kotalarından arınmış, iyi yönetim yoluyla temsil edilme talebinde birleşiyorlar

Rekabetçi çıkarların bu karmaşık birleşiminde Irak halkı mevcut durumun gerçeklerinden acı çekiyor ve beklentilerini buna göre ayarlamış durumdadır. Yeni Irak hükümetinin endemik yolsuzluk sorununu ele almak, Irak'ın ekonomik ve sosyal altyapısını tamamen rehabilite etmek veya ülkedeki tüm patronaj ağlarını ortadan kaldırmak için sihirli bir değneği ya da büyülü bir çözümü olmayacak. Bununla birlikte Iraklılar, yeni hükümetin Irak'ın yapısal sorunlarının iyileştirilmesine ciddi bir şekilde bağlı kalmalarını ve cilalı sloganlar, gerçekçi olmayan

vaatler ve başarısızlık için devam eden bahanelerden vazgeçmesini bekliyor. Hülasa; vatandaşlarının güvenini yeniden kazanmak için Irak'ın yeni hükümetinin tüm kalbiyle iyi bir yönetim anlayışına bağlı kalması gerekiyor.

Referanslar

- 1- DW (2018). Kuwait summit promises \$30 billion in Iraq reconstruction aid. <https://www.dw.com/en/kuwait-summit-promises-30-billion-in-iraq-reconstruction-aid/a-42586658>
- 2- Kurdistan TV (2018). <https://www.kurdistantv.net/ar/2018/09/15/iraq/-العبيدي-معلقا-على-فوز-الحلبوسي-لتفريح-العائلة-الفايدة-ببضاعتها-التي-اشترتها-30->
- 3- Seloorm, M. (2018). Unhappy Return: what the Iraqi Islamic Party Gave up to Gain Power? Carnegie Endowment MEC. <https://carnegie-mec.org/2018/11/19/unhappy-return-what-iraqi-islamic-party-gave-up-to-gain-power-pub-77747>
- 4- Al-Sadr, M. (2018). Twitter. https://twitter.com/Mu_AlSadr/status/106450384202325696
- 5- Al-Sumaria News (2018). Al-Amri responds to Sadr's Message: we do not make any compromises when it comes to national interests. <https://www.alsumaria.tv/news/253064/ar/العامري-يرد-على-رسالة-الصدر-ويؤكد-لا-نجاهل-احدا-عل>
- 6- Karaalp, H. (2018). Iraq's Sadr calls on prime minister to finalize cabinet. Anadolu Agency. <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/iraqs-sadr-calls-on-prime-minister-to-finalize-cabinet/1322831>
- 7- Hasan, H. (2018). Hostage to All? Carnegie MEC. Diwan. <http://carnegie-mec.org/diwan/77699?lang=en>
- 8- Tabaqchali, Ahmed (2018). Iran, Sanctions and Iraq: The Bigger Picture. Iraq in Context. London. <https://www.iraqincontext.com/single-post/2018/08/17/Iran-Sanctions-and-Iraq-The-Bigger-Picture-1>
- 9- Gordon, Michael (2018). White House Blames Iranian-Backed Militias for Attacking U.S. Facilities in Iraq. Wall Street Journal. <https://www.wsj.com/articles/white-house-blames-iranian-backed-militias-for-attacking-u-s-facilities-in-iraq-1536707458>
- 10- Sharbal, Ghassan (2018). Iraq and the Fall of Tango. Al-Sharq al-Awsat. London. <https://aawsat.com/home/article/1381206/غسان-شربل/العراق-وسقوط-التانغو>
- 11- Rudaw (2018). Internal Split weakens Sunni National Axis Alliance. <http://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/070920182>
- 12- Seloorm, M. (2018). Unhappy Return: what the Iraqi Islamic Party Gave up to Gain Power? Carnegie Endowment MEC. <https://carnegie-mec.org/2018/11/19/unhappy-return-what-iraqi-islamic-party-gave-up-to-gain-power-pub-77747>
- 13- Sabri, Fareed (IIP Senior Member). Interviewed by the author on 9 September 2018. London
- 14- CNBC (2018). \$88.2 billion price tag for rebuilding Iraq after Islamic State war. <https://www.cnn.com/2018/02/12/88-point-2-billion-us-dollar-price-tag-for-rebuilding-iraq-after-islamic-state-war.html>
- 15- Barham Salih and Adel Abdel-Mahdi Infograph (2018). Al-Sumaria News. <https://www.alsumaria.tv/infograph/303/ar/برهم-صالح-وعادل-عبد-المهدي-في-انفوغراف>
- 16- Kaya, Zeynep (2018). Assessing the post-referendum crisis between Erbil and Baghdad. London School of Economics. <http://blogs.lse.ac.uk/mec/2018/03/19/assessing-the-post-referendum-crisis-between-erbil-and-baghdad/>
- 17- Solomon, Erika (2017). Anti-government protests in Iraqi Kurdistan kill at least five. Financial Times. <https://www.ft.com/content/5d7c500-e56f-11e7-97e2-916d4fbacoda>
- 18- Reuters (2018). Iraq's Kurdistan region to hold elections Sept. 30. <https://www.reuters.com/article/us-iraq-election-kurds/iraqs-kurdistan-region-to-hold-elections-on-sept-30-idUSKBN19oRI>
- 19- Ali, S. (2018). Political Spectrum in Second-day Visit in Baghdad. Kurdistan24. <http://www.kurdistan24.net/en/news/a26bf7dc-gbed-434d-a3co-9e8ad963ff71>
- 20- Recorded Parliament Session (2016). <https://www.youtube.com/watch?v=S62gTIBdlzw>

YAZAR HAKKINDA

Dr. Muhanad Seloom, İngiltere'deki Exeter Üniversitesi'nin Uluslararası İlişkiler bölümünde öğretim görevlisidir. Başlıca araştırma alanları, siyasal şiddet ve barış inşası konularıdır. Özellikle Ortadoğu'da terörle mücadele politikalarına, etno-milliyetçiliğe, İslamcı ve mezhepsel şiddete odaklanmaktadır.

AL SHARQ FORUM HAKKINDA

Al Sharq Forum; amacı, Şark bölgesi halklarının siyasal gelişimi, sosyal adalete kavuşması ve ekonomik refaha erişmesi için tarafsız araştırmalar yapıp buna dönük uzun vadeli stratejiler geliştirmek olan, bağımsız ve uluslararası bir kuruluştur. Al Sharq Forum bu hedefini; demokratik katılım ideali, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog, sosyal adalet ve kamu yararını gözeterek araştırmaları teşvik ederek gerçekleştirmektedir.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6
No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul / Türkiye
Telefon: +902126031815
Faks: +902126031665
E-posta: info@sharqforum.org

sharqforum.org

